

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής που συνοδεύεται από πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έγκριση ενός κοινοτικού προγράμματος δράσης για την περίοδο 1999-2003, όσον αφορά τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση, στο πλαίσιο των ενεργειών στον τομέα της δημόσιας υγείας»

(98/C 64/16)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την «Ανακοίνωση της Επιτροπής που συνοδεύεται από πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την έγκριση ενός κοινοτικού προγράμματος δράσης για την περίοδο 1999-2003, όσον αφορά τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση, στο πλαίσιο των ενεργειών στον τομέα της δημόσιας υγείας» [COM(97) 266 τελικό, COD 97/0153]⁽¹⁾.

έχοντας υπόψη την απόφαση του Συμβουλίου της 27 Ιουνίου 1997 να ζητήσει σχετική γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών, σύμφωνα με τα άρθρα 129 και 198 Γ παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής των Περιφερειών στις 8 Μαρτίου 1996 να αναθέσει την προετοιμασία αυτής της γνωμοδότησης στην επιτροπή 8 «Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, Κοινωνική Πολιτική, Δημόσια Υγεία»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 287/97 γέν.) που υιοθέτησε η επιτροπή 8 στις 24 Σεπτεμβρίου 1997 (εισηγήτρια: η κ. Bolger)·

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 20ή σύνοδο ολομέλειας της 19ης και 20ής Νοεμβρίου 1997 (συνεδρίαση της 20ής Νοεμβρίου), την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΠΠ) εκφράζει την ικανοποίησή της για την ευκαιρία που της δίνεται να διατυπώσει παρατηρήσεις σχετικά με το προτεινόμενο πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής όσον αφορά τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση, στο πλαίσιο των ενεργειών στον τομέα της δημόσιας υγείας.

Είναι η πιο κατάλληλη στιγμή για την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να επικεντρώσουν την προσοχή τους στο θέμα της ρύπανσης του περιβάλλοντος, δεδομένου ότι οι ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση αυτή αυξάνουν. Η Επιτροπή των Περιφερειών αναγνωρίζει τις έντονες προσπάθειες που καταβάλλουν η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και το Συμβούλιο για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που συνδέονται με τη ρύπανση του περιβάλλοντος.

Η συζήτηση για το περιβάλλον αφορά συνήθως τους περιβαλλοντικούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία. Οι κίνδυνοι για την υγεία, κυρίως των παιδιών, έχουν προκαλέσει μια απ' ό,τι φαίνεται έντονη αντίδραση εκ μέρους δυνητικών θυμάτων. Ενόψει της αύξησης των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση στην Ένωση, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος δράσης για τη μείωση στο ελάχιστο των κινδύνων για τον πολίτη και τα παιδιά δεν μπορεί παρά να είναι ορθός.

2. Ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση

α) Ορισμός των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση

Για τους σκοπούς της παρούσας γνωμοδότησης, ως «ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση» νοούνται οι ασθένειες εκείνες που προκαλούνται ή επιδεινώνονται από την περιβαλλοντική ρύπανση. Σε σχέση με τη δημόσια υγεία, ο όρος «ρύπανση» ορίζεται ως ανισορροπία ή διαταραχή του περιβάλλοντος, η οποία οφείλεται είτε στον άνθρωπο είτε σε φυσικές αιτίες και μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες για την ανθρώπινη υγεία. Οι μορφές ρύπανσης κυμαίνονται από τη μόλυνση του νερού και την εκπομπή χημικών ουσιών στην ατμόσφαιρα έως τη φυσική διάβρωση του εδάφους. Ενόψει των μεγάλων διαστάσεων που λαμβάνει η περιβαλλοντική ρύπανση, η Επιτροπή ορθώς υιοθέτησε μια σχετικά επικεντρωμένη προσέγγιση κατά την κατάρτιση του προγράμματος κοινοτικής δράσης 1999-2003 όσον αφορά τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση. Η Επιτροπή επέλεξε την επικέντρωση των πόρων της σε προβλήματα υγείας που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση. Στους ρύπους στην ατμόσφαιρα συμπεριλαμβάνονται οι τοξικοί ρύποι, η όξινη βροχή, η αστική αιθαλομίχλη, και ο καπνός.

β) Η ταχύτατη αύξηση των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η αύξηση της αστικοποίησης και της εκβιομηχάνισης και η ταχεία αύξηση του πληθυσμού

⁽¹⁾ ΕΕ C 214 της 16.7.1997, σ. 7.

είχαν ως αποτέλεσμα μια έξαρση του επιπολασμού και της συγκέντρωσης ρύπων. Στο παρελθόν οι κοινότητες αναπτύσσονταν γύρω από το χώρο εργασίας και, πρόσφατα, ο τελευταίος αποτέλεσε συχνά την πηγή και την αιτία της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Αν και οι ασθένειες που προκαλούνται από τη μόλυνση του νερού και κακές συνθήκες υγιεινής έχουν περιορισθεί σε μεγάλο βαθμό, στη θέση τους έχουν παρουσιασθεί ασθένειες που προκαλούνται από κακούς τρόπους διαβίωσης και την έκθεση σε βλαβερούς ατμοσφαιρικούς ρύπους.

Η σοβαρότητα της τρέχουσας κατάστασης καταδεικνύεται καλύτερα από το βαθμό νοσηρότητας και θνησιμότητας που προκαλείται από ρύπους οι οποίοι έχουν προσβάλλει το αναπνευστικό σύστημα. Υποστηρίζεται ότι το ένα τρίτο των προβλημάτων υγείας ανά τον κόσμο οφείλεται σε ασθένειες οι οποίες είναι δυνατό να περιορισθούν μέσω της επικέντρωσης της προσοχής στην πολύπλοκη σχέση μεταξύ περιβαλλοντικών και άλλων παραγόντων, ιδίως της καταπολέμησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Υπάρχει ένας άμεσος συσχετισμός της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του επιπολασμού αναπνευστικών νόσων. Μια τέτοια αναπνευστική ασθένεια είναι το άσθμα, μια αλλεργική νόσος της αναπνευστικής οδού. Είναι γνωστό ότι οι αεραγωγοί φλεγμαίνονται ως αντίδραση σε ορισμένους περιβαλλοντικούς παράγοντες. Ο πιο σημαντικός από αυτούς είναι πιθανώς οι αλλεργιογόνες ουσίες, σε συνδυασμό με ανθρωπογενείς ατμοσφαιρικούς ρύπους, και η στενή σχέση της έκθεσης σε αυτές και της εκδήλωσης του άσθματος έχει καταδειχθεί. Άλλοι περιβαλλοντικοί παράγοντες όπως η έκθεση στον καπνό, οι ιοί, και οι εξωτερικοί περιβαλλοντικοί ρύποι έχει αποδειχθεί ότι επιδεινώνουν την κατάσταση ατόμων που πάσχουν από άσθμα.

Μεταξύ του 1974 και 1984, το ποσοστό νοσηρότητας το οποίο οφείλεται στο άσθμα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αυξήθηκε κατά 27% περίπου. Η τάση στην περίπτωση των παιδιών ήταν ακόμη πιο ανησυχητική, δεδομένου ότι ο επιπολασμός της νόσου στα παιδιά διπλασιάστηκε κατά την ίδια περίοδο. Στην Ιρλανδία, όπου η ρύπανση είναι σχετικά περιορισμένη, το 14% του πληθυσμού πάσχει από άσθμα? στη χώρα αυτή, η ασθένεια προκαλεί περισσότερους από εκατό θανάτους το χρόνο και ο αριθμός αυτός τείνει να αυξάνεται, όπως και σε πολλά άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι χρόνια αποφρακτικές πνευμονικές νόσοι (ΧΑΠΝ), των οποίων οι πιο κοινές μορφές είναι η βρογχίτιδα και το εμφύσημα, καθώς και οι αλλεργίες αυξήθηκαν με σταθερό ρυθμό κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια, δημιουργώντας έτσι ένα μείζον πρόβλημα υγείας, ιδίως σε αστικές περιοχές. Από τη δεκαετία του '70, η επίπτωση της αλλεργικής ρινίτιδας τόσο σε ενήλικους όσο και σε παιδιά διπλασιάστηκε σε ορισμένα κράτη μέλη της Κοινότητας. Εκτιμάται ότι τα ποσοστά επιπολασμού στην Κοινότητα κυμαίνονται συνολικά μεταξύ 2 και 10%.

3. Οι απειλές

α) Η εξωτερική ατμοσφαιρική ρύπανση

Η φύση της εξωτερικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης έχει αλλάξει με δραματικό τρόπο. Ενώ κάποτε η εξωτερική ατμοσφαιρική

ρύπανση προερχόταν από την καύση ορυκτών καυσίμων, σήμερα είναι σαφές ότι σχετίζεται με εξωτερικές αλλεργιογόνες ουσίες και εκπομπές οχημάτων.

Τα εξωτερικά περιβαλλοντικά αλλεργιογόνα όπως η γύρη και τα λείπια από τριχες ή πτερά ζώων προκαλούν σημαντικές ενοχλήσεις σε πολλά άτομα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η αλλεργία από γύρη, ιδίως, συμβάλλει συχνά στην εκδήλωση αλλεργικών συμπτωμάτων όπως η επιπεφυκίτιδα και η ρινίτιδα. Η ποσότητα της γύρης στην ατμόσφαιρα δεν έχει αυξηθεί με το πέρασμα των χρόνων. Συνεπώς, είναι λογικό να υποθεθεί ότι η ταχύτατη αύξηση των αλλεργιών οφείλεται στην εξάντληση ή στην εξασθένηση του συστήματος άμυνας των οργανισμών.

Οι εκπομπές οχημάτων είναι πλούσιες σε οξείδια του αζώτου τα οποία, υπό ορισμένες συνθήκες, παράγουν όζον. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι το κοινό είναι καλά ενημερωμένο σχετικά με τη συνεχή διάβρωση του στρώματος του όζοντος και τις επιβλαβείς συνέπειες που συνδέονται με τη γενική αναθέρμανση του κλίματος, οι πιο άμεσες αιτίες των αλλεργικών και αναπνευστικών ασθενειών αγνοούνται σε σημαντικό βαθμό.

Πιθανόν να χρειασθεί μια ενιαία γενική αντίδραση για την αποτροπή της βλάβης που ήδη έχει υποστεί το στρώμα του όζοντος. Αντίθετα, κάθε πολίτης μπορεί αρκετά εύκολα να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού αέρα και του τρόπου διαβίωσής του.

β) Η ρύπανση του εσωτερικού αέρα

Η ρύπανση του εσωτερικού αέρα θεωρείται ότι διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στην αύξηση των αλλεργιών. Η ποιότητα του εσωτερικού αέρα επηρεάζεται από ένα ευρύ φάσμα παραγόντων. Οι συγκεντρώσεις ραδονίου, ο καπνός, οι θερμοαπτήρες πετρελαίου χωρίς καπναγωγό, και τα σωματίδια σκόνης αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν στη ρύπανση του εσωτερικού αέρα. Σήμερα εκφράζεται ο φόβος ότι οι μεμονωμένοι ατμοσφαιρικοί ρύποι, αν και βλαβεροί, δεν είναι τόσο ανησυχητικοί όσο οι συνδυασμένες επιπτώσεις πολλών από αυτούς. Αν και ο ανθρώπινος οργανισμός μπορεί να προστατευτεί από μεμονωμένους ρύπους της ατμόσφαιρας, ωστόσο, αδυνατεί να αποχρούσει ένα μείγμα ρύπων.

Μια από τις πιο βλαβερές μορφές ρύπανσης του αέρα είναι ο καπνός από τσιγάρα: ενώ το κάπνισμα αποτελεί προσωπική απόφαση, επιβάλλεται, ασφαλώς, η καθιέρωση μιας δημόσιας πολιτικής βάσει της οποίας κανείς δεν θα επιτρέπεται να καπνίζει και να μολύνει τον αέρα που αναπνέουν οι συμπολίτες του σε δημόσια κτίρια ή μεταφορές.

Η κοινωνία έχει αρχίσει να προσεγγίζει το κάπνισμα με ώριμο τρόπο. Όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης έχουν θεσπίσει νομοθεσία για την απαγόρευση του καπνίσματος σε πολλούς δημόσιους χώρους. Έχουν καταβληθεί περισσότερες προσπάθειες σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα για την πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τις επιβλαβείς συνέπειες που συνδέονται με το κάπνισμα. Η πρόοδος στον τομέα αυτό επιβάλλεται να προωθηθεί μέσω μιας συνεχούς ερευνητικής δράσης ως προς τη σχέση του καπνίσματος και του καρβίνου και άλλων αναπνευστικών ασθενειών. Αν και το κάπνισμα εντάσσεται

πλήρως στο πεδίο του προγράμματος για τον καρκίνο, κάθε σχετική πληροφορία που θα αποκτηθεί κατά τη διάρκεια του προτεινόμενου προγράμματος δράσης για τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση θα πρέπει να μεταβιβασθεί.

4. Το εσωτερικό περιβάλλον

Η φύση του εσωτερικού περιβάλλοντος έχει αλλάξει κατά τα τελευταία χρόνια. Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Ευρώπης ζει σε πλήρως μονωμένα κτίρια, με διπλή τζαμαρία και χωρίς καπνοδόχους. Η κεντρική θέρμανση που διατηρεί τη θερμοκρασία σε υψηλά επίπεδα και την υγρασία σε χαμηλά επίπεδα, είναι συνηθισμένο φαινόμενο. Νέες, «αποτελεσματικές από ενεργειακή άποψη» μορφές στέγασης είναι σχεδιασμένες για να απομακρύνουν τα στοιχεία της φύσεως και, ως αποτέλεσμα, να διατηρούν έγκλειστους τους ρύπους. Το άκαρι οικιακής σκόνης (επιστημονική ονομασία: «δερματοφαγίδιο») ευδοκιμεί υπό τέτοιες συνθήκες και αναπαράγεται με ανησυχητική ταχύτητα. Η ταπητόστρωση σε όλη την έκταση του δωματίου, οι ταπετσαρίες μεγάλου πάχους και τα κλινοσκεπάσματα παρέχουν επίσης καταφύγιο στα ακάρεα.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον τα μικρά παιδιά αναπτύσσουν όλο και μεγαλύτερη υπερευαισθησία. Το ανοσοποιητικό σύστημα ενός παιδιού δεν έχει χρόνο για να αναπτυχθεί διότι παρεμποδίζεται από τις επιθέσεις που δέχεται σε νεαρή ηλικία στο σπίτι. Επιπλέον, η γονική φροντίδα ορισμένες φορές πιθανόν να υπερβαίνει τα όρια αυτού που είναι ωφέλιμο για το παιδί. Συχνά, στην προσπάθειά τους να προφυλάξουν το παιδί τους από τα στοιχεία της φύσης, οι γονείς το προστατεύουν σε υπερβολικό βαθμό και, επομένως, θέτουν το ανοσοποιητικό του σύστημα εκτός λειτουργίας. Πρόκειται για θέμα ισορροπίας μεταξύ της έκθεσης ενός παιδιού στο περιβάλλον και της προστασίας του από τα στοιχεία της φύσης.

Μια μεγαλύτερη επίγνωση των κρυμμένων κινδύνων όπως η σκόνη από περιπτώματα οικιακών ακάρεων, οι σπόροι μυκήτων και τα λείπια από τρίχες ή πτερά ζώων ενδέχεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση πολλών επιβλαβών ασθενειών. Όπως υποστηρίζει ορθώς η Επιτροπή, οι ενημερωτικές εκστρατείες πρέπει να διοργανώνονται ως μέσο για την πληροφόρηση του ευρέος κοινού σχετικά με τις βλαβερές συνέπειες που συνδέονται με την εσωτερική και την εξωτερική ρύπανση του αέρα.

Στο χώρο εργασίας, μια από τις πιο συνηθισμένες μορφές ρύπανσης προέρχεται από προϊόντα αμιάντου. Εδώ και αρκετό καιρό έχει αναγνωρισθεί ότι ο αμιάντος μπορεί να είναι βλαβερός για την ανθρώπινη υγεία. Η έκθεση σε υψηλά επίπεδα σωματιδίων αμιάντου στην ατμόσφαιρα μπορεί να προκαλέσει αμιαντίαση, επιπτώσεις στον υπεζωκότα, βρογχογενές καρκίνο και μεσοθηλώματα. Οι ασθένειες αυτές παρατηρήθηκαν σε εργαζόμενους που είχαν εκτεθεί στον αμιάντο λόγω του επαγγέλματός τους.

Η ΕΠΙ επικροτεί τη θέσπιση νομοθεσίας (83/447) εκ μέρους της Επιτροπής, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από την έκθεση σε αμιάντο. Ωστόσο, οι διατάξεις που προβλέπονται για το χώρο εργασίας επιβάλλεται να εφαρμοσθούν και στον οικιακό τομέα. Πολλά σπίτια που κατασκευάστηκαν κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις σωληνώσεων από αμιάντο για την παροχή νερού. Η πιθανότητα μόλυνσης είναι

εξαιρετικά μεγάλη και η Επιτροπή των Περιφερειών είναι απολύτως σύμφωνη με την άποψη της Επιτροπής ότι η έκθεση σε αμιάντο πρέπει να περιορισθεί όσο το δυνατό περισσότερο, μέσω της χρησιμοποίησης της καλύτερης υφιστάμενης τεχνολογίας, χωρίς την πρόκληση υπερβολικών δαπανών.

Δεδομένου ότι το προτεινόμενο πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής δεν αναφέρεται ειδικά στην εξάλειψη ασθενειών που συνδέονται με τον αμιάντο, η ΕΠΙ την καλεί να εξετάσει το θέμα αυτό λεπτομερώς στο μέλλον.

5. Πρόληψη των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση

Η απόφαση σχετικά με το βαθμό στον οποίο θα ελεγχθεί η ατμοσφαιρική ρύπανση και θα καταβληθούν τα απαραίτητα έξοδα είναι πολιτικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει την έννοια του «αποδεκτού κινδύνου». Οι εργασίες που πραγματοποιούνται βάσει του τέταρτου προγράμματος δράσης (για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη) σε σχέση με τον εντοπισμό ατμοσφαιρικών ρύπων πρέπει να αναπτυχθούν και να προχωρήσουν σε ένα νέο στάδιο. Η αντιμετώπιση του προβλήματος θα καταστεί δυνατή μόνο αν κατανοηθούν πλήρως οι αιτίες των αναπνευστικών ασθενειών.

Με βάση την έρευνα που υποστήριξε η Κοινότητα και την κοινοτική νομοθεσία για το περιβάλλον, η Επιτροπή κατέστρωσε στην πρότασή της μια στρατηγική σε τρία στάδια για την καταπολέμηση της ρύπανσης που σχετίζεται με ασθένειες: πρώτον, μείωση του όγκου των ρύπων με εφαρμογή μέτρων στην πηγή· δεύτερον, περιορισμός της έκθεσης των ατόμων στους ρύπους αυτούς· και τρίτον, άμβλυνση των συνεπειών για τα άτομα που εκτίθενται.

Η μείωση των επιπέδων των ρύπων στο σύνολό τους μπορεί να φαίνεται απαραίτητη αλλά δεν είναι ούτε εφικτή ούτε αποτελεσματική από την άποψη του κόστους. Μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση για τον περιορισμό των ατμοσφαιρικών ρύπων είναι η επικέντρωση της εκστρατείας στα άτομα. Ο πολίτης ενδέχεται να επιθυμεί και να μπορεί να τροποποιήσει τη συμπεριφορά του, συμπληρώνοντας κατ'αυτό τον τρόπο την περιβαλλοντική νομοθεσία που έχει ήδη θεσπισθεί σε σχέση με τους βιομηχανικούς παράγοντες ή τους κατασκευαστές αυτοκινήτων. Απαιτείται να επιδιωχθούν και να προαχθούν, κατά τρόπο συγκεκριμένο και ως ζήτημα προτεραιότητας, αλλαγές σχετικά με τα μέσα μεταφοράς, τις χρήσεις των καυσίμων και την τεχνολογία για τον έλεγχο των εκπομπών ρύπων των οχημάτων, προκειμένου να σημειωθεί ταχύτερη πρόοδος προς την κατεύθυνση ευρύτατα επωφελών βελτιώσεων στον τομέα της δημόσιας υγείας.

6. Η αναζήτηση πληροφοριών

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης όσον αφορά τις ασθένειες

που σχετίζονται με τη ρύπανση, προϋπόθεση για την ανάληψη παρόμοιας προληπτικής δράσης είναι η συλλογή κατάλληλων στατιστικών πληροφοριών για τις αιτίες και την έκταση των προβλημάτων. Σε πολλά κράτη μέλη, υπάρχουν δεδομένα σχετικά με την έκθεση σε ρύπους. Ωστόσο, ο προσδιορισμός της ακριβούς σχέσης της έκθεσης σε ρύπους και της υγείας του πολίτη σε μακροπρόθεσμη βάση έχει αποβεί δύσκολος.

Για την εξασφάλιση ακριβών δεδομένων, η έκθεση ενός βρέφους σε ρύπους πρέπει να παρακολουθείται από τις πρώτες μέρες της ύπαρξής του ως το στάδιο όπου θα μπορεί να θεωρείται ως αναπτυγμένο και ώριμο. Η ανάλυση αυτή είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί μέσω της χρησιμοποίησης προσωπικών μηχανημάτων παρακολούθησης, τα οποία έχουν σχεδόν μηδαμινό βάρος. Η ανάλυση της προσωπικής έκθεσης σε ρύπους εξαρτάται από τις συγκεντρώσεις ατμοσφαιρικών ρύπων στους χώρους στους οποίους κινείται το συγκεκριμένο άτομο, καθώς και από το χρόνο που παραμένει σε κάθε έναν από αυτούς. Τούτο καθιστά απαραίτητη τη μόνιμη παρακολούθηση της έκθεσης. Το πρότυπο της ανθρώπινης έκθεσης στην ατμοσφαιρική ρύπανση είναι αδύνατο να σχεδιασθεί χωρίς μια εκτεταμένη στατιστική ανάλυση.

Η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος έχει διευκολύνει τη συλλογή ορισμένων από τα προαναφερθέντα στατιστικά δεδομένα. Ο οργανισμός αυτός επιβάλλεται να εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη ρύπανση του αέρα και του νερού. Συχνά, τα πιο σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση μπορούν να εντοπισθούν σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα. Συνεπώς, είναι σκόπιμο να ληφθεί υπόψη η αρχή της επικουρικότητας κατά την κατάσχεση ενός σχεδίου δράσης για την καταπολέμηση ασθενειών που συνδέονται με τη ρύπανση στην Ένωση. Όπως δηλώνει η Επιτροπή, η Κοινότητα θα λάβει μέτρα στον τομέα αυτό μόνο σε περίπτωση που οι διαστάσεις ή τα αποτελέσματα της προτεινόμενης δράσης μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτική παρά σε εθνική κλίμακα. Επιπλέον, η κοινοτική δράση πρέπει να είναι ανάλογη των προτεινόμενων στόχων.

7. Η δράση της Κοινότητας για την πρόληψη ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση

Επειδή η πρόληψη αναπνευστικών ασθενειών και αλλεργιών δεν εμπίπτει στο πεδίο άλλων κοινοτικών προγραμμάτων και υπάρχουν ενδείξεις ότι οι αναπνευστικές ασθένειες και οι αλλεργίες παρουσιάζουν κίνδυνο για την υγεία και προκαλούν νοσηρότητα και/ή θνησιμότητα, η Επιτροπή σοφά αποφάσισε να επικεντρώσει τα μέτρα της στο πλαίσιο της πρότασης της Επιτροπής για τον περιορισμό των εν λόγω ασθενειών.

Η Επιτροπή έχει σκιαγραφήσει τρεις γενικούς στόχους για τη μείωση της ταχείας αύξησης των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση. Ο πρώτος από τους στόχους αυτούς αφορά τη βελτίωση της πληροφόρησης σχετικά με τις ασθένειες αυτές. Η κατάρτιση ενός εκτενούς καταλόγου στατιστικών δεδομένων

θα καταστήσει δυνατό τον προσδιορισμό αιτιολογικών σχέσεων μεταξύ των περιβαλλοντικών ρύπων και των ασθενειών.

Οι πληροφορίες που θα αντληθούν από τα στατιστικά στοιχεία θα παρουσιάσουν τόσο στους εμπειρογνώμονες όσο και στους πολίτες μια σαφέστερη εικόνα των κινδύνων και των λύσεων των προβλημάτων που συνδέονται με την περιβαλλοντική ρύπανση.

Δεύτερον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι μια βαθύτερη κατανόηση των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση θα επιτρέψει τόσο στην Κοινότητα όσο και στους εθνικούς οργανισμούς να εφαρμόσουν μια συνεκτική στρατηγική για τη διαχείριση του κινδύνου. Το κοινό συχνά δεν είναι καλά ενημερωμένο σχετικά με τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία και αυτό του προκαλεί περιττές ανησυχίες. Ενώ το κοινό ανησυχεί για τους τυχόν κινδύνους από ηλεκτρομαγνητικά πεδία, τη σαλμονέλα ή την σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια βοοειδών (BSE), ρύποι που πιθανόν να είναι πιο θανατηφόροι είναι κρυμμένοι στο σπίτι. Η ημερήσια έκθεση σε επίπεδα χιλιάδων μολυσματικών παραγόντων, που είναι εξαιρετικά χαμηλά για να είναι δυνατό να εντοπισθούν, υπονομιούν την άμυνα του ανοσοποιητικού συστήματος. Επιπλέον, το κοινό υποβαθμίζει συνεχώς τη συμβολή του καπνίσματος στην παρουσίαση αναπνευστικών και καρδιαγγειακών νόσων.

Οι εκστρατείες ενημέρωσης είναι απαραίτητες για την πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τους κινδύνους που παραμονούν στον οικιακό τομέα. Η οικιακή σκόνη από ακάρεα και τα βακτηρίδια ευδοκιμούν όταν δεν υπάρχει εξαερισμός. Οι χειμερινές θερμοκρασίες απαιτούν τη μόνωση και τη θέρμανση των κτιρίων. Ωστόσο, όταν το σπίτι ή ο χώρος εργασίας ελευθερώνονται, έστω και για μικρά χρονικά διαστήματα, οι χώροι πρέπει να εξαερίζονται πλήρως. Όπως οι άνθρωποι χρειάζονται αέρα για να αναπνέουν, έτσι και οι τοίχοι, οι οροφές και τα δάπεδα χρειάζονται μια ανανέωση του αέρα. Οι εκστρατείες πληροφόρησης πρέπει να ενθαρρύνουν τους πολίτες να εξαερίζουν τόσο τα σπίτια όσο και τους χώρους εργασίας. Η συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε ενημερωτικές εκστρατείες είναι ζωτικής σημασίας, δεδομένου ότι καλούνται να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο για την ενημέρωση και την αλλαγή της συμπεριφοράς του κοινού.

Το τρίτο μέρος της στρατηγικής της Επιτροπής για την αντιμετώπιση ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση αφορά δραστηριότητες που θα μειώσουν άμεσα τον επιπολασμό ή/και την επίπτωση αναπνευστικών και αλλεργικών ασθενειών. Προβλέπεται ο σχεδιασμός δράσεων για την ενίσχυση και τη σύνδεση εκστρατειών ενημέρωσης. Επιπλέον, θα διατίθενται πόροι για την προβολή των ορθότερων πρακτικών. Κατά το σχεδιασμό μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής, η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρυνθεί να ξεετάσει τις ορθότερες πρακτικές που εφαρμόζει κάθε κράτος μέλος και να διαθέσει πόρους για την προώθησή τους.

8. Ο προϋπολογισμός

Η Επιτροπή των Περιφερειών κατανοεί μεν ότι οι τρέχουσες δημοσιονομικές προοπτικές είναι ζοφερές αλλά, ωστόσο, καλεί

την Επιτροπή να αυξήσει το κονδύλιο που προτείνεται στην πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τις ασθένειες που συνδέονται με τη ρύπανση για την περίοδο μετά το 1999. Σύμφωνα με τις τρέχουσες δημοσιονομικές προοπτικές, για το 1999 έχουν διατεθεί 1,3 εκατομμύρια Ecu για το προτεινόμενο πρόγραμμα της Επιτροπής σχετικά με τις ασθένειες που προκαλούνται από τη ρύπανση. Η Επιτροπή συνιστά το χρηματοδοτικό πλαίσιο για τα τελευταία τέσσερα έτη του προγράμματος (2000-2003) να προσδιορισθεί λεπτομερώς μετά από τον καθορισμό των μελλοντικών δημοσιονομικών προοπτικών. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκτιμά ότι οι δαπάνες βάσει του συγκεκριμένου προγράμματος θα αυξηθούν σε σημαντικό βαθμό μετά από το 1999. Για μια αποτελεσματική συμβολή στην πάλη κατά των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση απαιτείται σημαντική χρηματική υποστήριξη. Η δράση της πληροφόρησης είναι ανεκτίμητη και δεν πρέπει να περιορισθεί λόγω των σημερινών οικονομικών δυσχερειών.

9. Συμπεράσματα

Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί το καινοτόμο και ενθαρρυντικό έργο που έχει πραγματοποιήσει η Επιτροπή

μέχρι σήμερα στον τομέα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Η διαδικασία αυτή έχει συμπληρωθεί από το ενδιαφέρον και την υποστήριξη του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου.

Ο περιορισμός των αυξανόμενων προβλημάτων που συνδέονται με την περιβαλλοντική ρύπανση αποτελεί μια πρόκληση, αλλά, ασφαλώς, δεν είναι ανέφικτος. Η σαφής προτεραιότητα της προτεινόμενης δράσης της Επιτροπής για τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση έγκειται στην άμβλυση της ταλαιπωρίας που προκαλεί η ατμοσφαιρική ρύπανση στους πολίτες γενικά και στα παιδιά ειδικότερα. Επιπλέον, τα κοινωνικο-οικονομικά οφέλη μιας μείωσης του επιπολασμού των ασθενειών που σχετίζονται με τη ρύπανση δεν είναι ασήμαντα. Πολλές ημέρες εργασίας χάνονται κάθε χρόνο ανά την Ένωση, λόγω των ασθενειών που συνδέονται με τη ρύπανση. Εξάλλου, η επιβάρυνση του συστήματος περίθαλψης ενός έθνους είναι σημαντική.

Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει το προτεινόμενο πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής, το οποίο αφορά τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση. Ωστόσο, πρέπει οπωσδήποτε να προβλεφθεί επαρκής χρηματοδοτική στήριξη, η οποία θα επιτρέψει στους περιφερειακούς, εθνικούς και κοινοτικούς παράγοντες να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην πάλη κατά των ασθενειών που συνδέονται με τη ρύπανση.

Βρυξέλλες, 20 Νοεμβρίου 1997.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Pasqual MARAGALL i MIRA